

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

**Комітет у справах ветеранів, учасників бойових дій,
учасників антитерористичної операції та людей з інвалідністю**

Р І Ш Е Н Н Я

від 6 грудня 2017 року

**Про проект Закону України
про внесення змін до статті 9 Закону України «Про статус ветеранів війни,
гарантії їх соціального захисту» щодо надання статусу учасників війни
деяким категоріям осіб, мобілізованих на особливий період
(реєстр. № 7072 від 06.09.2017)**

Розглянувши проект Закону України про внесення змін до статті 9 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» щодо надання статусу учасників війни деяким категоріям осіб, мобілізованих на особливий період (реєстр. № 7072 від 06.09.2017), поданий народними депутатами України Батенком Т.І., Дідичем В.В., Шевченком В.Л., Дубініним О.І., Купрієм В.М., Шевченком О.Л., Констанкевичем І.М., Комітет зазначає наступне.

Відповідно до Пояснювальної записки метою даного законопроекту є надання статусу учасника війни та відповідних пільг військовослужбовцям, які були призвані на військову службу під час мобілізації, на особливий період, відповідно до Указів Президента України, і брали безпосередню участь в підготовці особового складу Збройних Сил України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної гвардії України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань і правоохоронних органів, що здійснювалася за межами районів антитерористичної операції у період її проведення.

Необхідність вказаних змін у Пояснювальній записці до проекту обґрунтовується тим, що більшість зазначених осіб на момент мобілізації були

самозайнятими особами (фізичними особами – підприємцями). В результаті мобілізації вони втратили можливість вести свою господарську діяльність і, як наслідок, не отримували доходу та не сплачували єдиний соціальний внесок, у зв'язку з чим цей період не зараховується до їхнього страхового стажу.

Законопроектом пропонується частину першу статті 9 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» доповнити пунктом 14 та визначити, що:

1) учасниками війни визнаються військовослужбовці, які були призвані на військову службу під час мобілізації, на особливий період, відповідно до Указів Президента України від 17 березня 2014 року № 303 «Про часткову мобілізацію», від 6 травня 2014 року № 454 «Про часткову мобілізацію», від 21 липня 2014 року № 607 «Про часткову мобілізацію», від 14 січня 2015 року № 15 «Про часткову мобілізацію», брали безпосередню участь в підготовці особового складу Збройних Сил України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної гвардії України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань і правоохоронних органів, що здійснювалася за межами районів антитерористичної операції у період її проведення.

Наразі статус учасника війни надається працівникам підприємств, установ, організацій, які залучалися та брали безпосередню участь у забезпеченні проведення антитерористичної операції, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, у порядку, встановленому законодавством;

2) порядок надання (позбавлення) статусу учасника бойових дій зазначених осіб, категорії таких осіб та терміни їх участі в забезпеченні проведення антитерористичної операції визначає Кабінет Міністрів України.

Ця пропозиція по суті суперечить змісту статті 9 Закону, яка визначає перелік осіб, які вважаються учасниками війни. Відповідна норма щодо порядку надання та позбавлення статусу учасника бойових дій окремим категоріям осіб з числа учасників антитерористичної операції вже передбачена у пунктах 19 і 20 частини першої статті 6 Закону.

Служба зовнішньої розвідки України пропозицій та зауважень до законопроекту не має.

Державна служба України у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції, Міністерство оборони України, Головне управління Національної гвардії України, Міністерство внутрішніх справ України, Адміністрація Державної прикордонної служби України, Служба безпеки України, Міністерство соціальної політики України не підтримують законопроект та зазначають, зокрема, таке:

1) виокремлення в окремому категорію військовослужбовців, які були призвані на військову службу під час мобілізації і брали безпосередню участь в підготовці особового складу Збройних Сил України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної гвардії України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань і правоохоронних органів поза межами зони проведення антитерористичної операції, приведе до порушення принципів надання статусу «учасника бойових дій» та «учасника війни» і дискримінації прав решти військовослужбовців, які проходять (проходили) кадрову військову

службу, військову службу за контрактом під час особливого періоду і не брали безпосередню участь в антитерористичній операції та забезпеченні її проведення;

2) на законодавчому рівні врегульовані найбільш важливі питання соціального захисту військовослужбовців, призваних на військову службу під час мобілізації, на особливий період, зокрема гарантовано право на збереження роботи, посади, середнього заробітку на підприємстві, в установі, організації, підприємницької діяльності за приватними підприємцями, виплату пенсій пенсіонерам на період призову;

3) питання соціального захисту та проходження військової служби військовослужбовцями, які були призвані на військову службу під час мобілізації, на особливий період, і брали безпосередню участь в підготовці особового складу Збройних Сил України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної гвардії України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань і правоохоронних органів, що здійснювалася за межами районів антитерористичної операції у період її проведення, визначають, зокрема, закони України «Про військовий обов'язок і військову службу» та «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей». Статус ветерана війни таким військовослужбовцям можливо встановлювати за умови їх безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, при перебуванні безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення.

Міністерство фінансів України зазначає, що реалізація положень законопроекту матиме вплив на видаткову частину Державного бюджету України та у разі прийняття не буде забезпечена фінансовими ресурсами. Прийняття законопроекту є недоцільним.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України надає узагальнюючий висновок, що за результатами розгляду у першому читанні законопроект доцільно повернути суб'єктам права законодавчої ініціативи на доопрацювання, висловлюючи такі зауваження:

1) на сьогодні головним критерієм зарахування до учасників війни відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» та відповідних постанов Кабінету Міністрів України (від 23 вересня 2015 р. № 739 та від 26 квітня 1996 р. N 458) як військовослужбовців, так і працівників підприємств, установ та організацій, є їх участь у забезпеченні проведення антитерористичної операції при безпосередньому перебуванні в районах антитерористичної операції в період її проведення. Скасування цього критерію для зазначеного вище кола військовослужбовців може бути негативно сприйняте тими учасниками війни, які безпосередньо перебували у районі проведення АТО, ризикуючи власним життям.

Крім того, це створить негативний прецедент, який призведе до стрімкого збільшення кола осіб, які також будуть претендувати на отримання статусу учасника війни (наприклад, військовослужбовці, які були призвані на військову службу по мобілізації під час особливого періоду і забезпечували недоторканість державних кордонів, брали участь у забезпеченні лінії розмежування сторін в

ОРДЛО, працівників підприємств, установ і організацій, які забезпечували проведення АТО, не перебуваючи безпосередньо в районах її проведення, та ін.);

2) критерій «участь у підготовці особового складу» Збройних Сил України та інших військових формувань та правоохоронних органів у період проведення АТО, за яку особам має надаватись статус учасника війни, є достатньо невизначеним і нечітким. Незрозуміло, чи має вказаний критерій поширюватись на осіб, які перебували лише на посаді інструкторів або на всіх командирів від сержантського-старшинського складу до вищого командування? Адже будь-який командир від старшого солдата до генерала так чи інакше бере участь у підготовці особового складу. За вказаним критерієм до учасників війни теоретично можна зарахувати всіх призваних по мобілізації під час особливого періоду громадян, крім військовослужбовців рядового складу;

3) враховуючи можливість суттєвого збільшення кола учасників війни і, відповідно, обсягу передбачених щодо цих осіб пільг, сумнівним є твердження у Пояснювальній записці до проекту про те, що подання цього законопроекту не потребує витрат з Державного бюджету України. Тому, відповідно до вимог частини 3 статті 91 Регламенту Верховної Ради України, суб'єкт права законодавчої ініціативи був зобов'язаний додати до проекту фінансово-економічне обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки);

4) не можна погодитись з твердженням Пояснювальної записки до проекту, що фізичним особам – підприємцям не зараховується до їхнього страхового стажу період, коли вони були призвані на військову службу по мобілізації під час особливого періоду, а тому держава має компенсувати вказаним особам цей період наданням певних пільг та преференцій. Відповідно до статті 2 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» час проходження військової служби зараховується громадянам України до їх страхового стажу, стажу роботи, стажу роботи за спеціальністю, а також до стажу державної служби. Проходження військової служби здійснюється громадянами України - у добровільному порядку (за контрактом) або за призовом.

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету ухвалив рішення, що законопроект має вплив на показники бюджетів (може призвести до збільшення видатків державного та місцевих бюджетів) і у разі прийняття відповідного закону до 15 липня 2018 року він має вводитися в дію не раніше 1 січня 2019 року, а після 15 липня 2018 року – не раніше 1 січня 2020 року (або 1 січня наступного за цим року залежно від часу прийняття закону).

З урахуванням проведеного обговорення, Комітет **вирішив:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до статті 9 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» щодо надання статусу учасників війни деяким категоріям осіб, мобілізованих на особливий період (реєстр. № 7072 від 06.09.2017), поданий народними депутатами України Батенком Т.І., Дідичем В.В., Шевченком В.Л., Дубініним О.І., Купрієм В.М., Шевченком О.Л., Констанкевичем І.М., відхилити.

2. Співдоповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України з цього питання визначити Третякова О.Ю.

Голова Комітету

О. ТРЕТЬЯКОВ